

WILLIAM SHAKESPEARE - ROMEO A JULIE

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

divadelní hra (drama) - tragédie

Literární směr:

vydáno r. 1595 – 1. období autorovy tvorby; alžbětinské drama; renesance

Slovní zásoba:

spisovný jazyk; vytříbený a vznešený styl (typický pro Shakespeara)

Rythmus, verš, rým:

blankvers (5-ti stopý nerýmovaný jamb) – typický Shakespearův styl

Text:

poezie, občas prozaické prvky

Postavy:

MONTEK a KAPULET: vůdci obou rodů; JULIE: dcera Kapuleta; mladá a naivní; ROMEO: syn Monteka; hluboce miluje Julii; PARIS: plánovaný Juliin ženich; TYBALT: Juliin bratranec; nenávidí Romea; OTEC VAVŘINEC: františkánský mnich; stojí za oběma milenci; MÉRKUCIO: Romeův přítel; aj.

Děj:

v italské Veroně žily dva nepřátelené rody – Montekové a Kapuleti → vzájemné vyhrocené střety → městem se šíří zpráva, že u Kapuletů se bude konat velký maškarní ples u příležitosti zasnoubení Julie s Paridem → Romeo (z rodu Monteků) se rozhodne, že se na tento ples dostane → Tybalt ho pozná a chce vyvolat hádku za jeho troufalost, starý Kapulet však nechce skandál po celém městě a zadržuje ho → Romeo tak zůstává na plesu → zahlédne Julii = láska na první pohled → po skončení plesu na sebe stále musejí myslet a Romeo se v noci dostane do zahrady, blízko Juliiny ložnice → tam jí zpívá milostné písně → druhý den milence tajně oddává otec Vavřinec (i přes nenávist jejich rodů) → Tybalt (Juliin bratranec) však zabíjí Romeova přítele Merkucia → Romeo se mstí a Tybalta zabije → je vyhoštěn z Verony do Mantovy → ještě před odjezdem však Romeo vyznává Julii lásku → další den se má Julie oženit s Paridem → Julie to odmítá, ale její otec ji dává na výběr mezi svatbou a vyhozením z domu → Julie žádá o pomoc otce Vavřince, který připravuje nápoj, po kterém bude Julie vypadat jako mrtvá a Romeo si pro ni bude moci přijít do hrobky → Romeo se doslechne o jejím pohřbu, ale nedorazí k němu posel se zprávou od otce Vavřince o tom, že Julie jen spí → Romeo si kupuje jed a vydává se naposledy Julii políbit → na hřbitově potká Parida, kterého zabije → poté v hrobce spatří Julii → naposledy jí vyznává svou lásku a pomocí jedu spáchá sebevraždu → Julie se probudí, spatří mrtvého Romea a probodne se jeho dýkou → oba nepřátelené rody se na základě této tragédie usmířují

Kompozice:

chronologický postup vyprávění (běžná časová návaznost děje); hra je rozdělena na prolog a 5 dějství

Prostor:

italské město Verona

Čas:

16. století (vrcholná renesance)

Inscenace:

nejznámější Shakespearova hra je dodnes úspěšně hraná v divadlech po celém světě

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

tragické důsledky zbytečných sporů; síla lásky

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

Anglie získává africká území Sierry Leone a Gambie (1588)

Základní principy fungování společnosti v dané době:

v Anglii nárůst běžné populace; nenávist angl. společnosti vůči katolíkům; konec feudální společnosti a tvrdé práce nevolníků (většinou 1492-1789)

Kontext dalších druhů umění:

MALBA: El Greco (1541-1614) – malíř řeckého původu působící ve Španělsku

Kontext literárního vývoje:

alžbětinské drama; obecně šlo o anglickou renesanci

AUTOR

Život autora:

William Shakespeare (1564-1616) – významný angl. básník, dramatik a divadelní herec, klíčová postava evropského dramatu, anglický národní básník a člen Královské divadelní společnosti; nar. ve Stratfordu nad Avonou do poměrně bohaté rodiny; otec byl úspěšný rukavičkář a radní, matka dcerou velkostatkáře; gymnázium ve Stratfordu, brzy svatba s Anne Hathawayovou – 3 děti, poté odchod do Londýna; od r. 1591 se počítá 1. období jeho tvorby, kdy tvoří zejména komedie a historická dramata z anglické historie; divadelní kariéra – tvorba a herectví v divadle Globe; stal se jeho desetinovým spolujednatel a finančně se zajistil; pokračoval v tvorbě, zbohatl a r. 1597 koupil druhý největší dům v rodném Stratfordu, r. 1601 začíná 2. období jeho tvorby, kdy do jeho děl vniká rozčarování a zklamání nad společností – začátek tvorby tragédií a sonetů; stal se velice známým; po r. 1606 přestával psát a natrvalo se vrátil do Stratfordu k manželce a dětem; kolem r. 1608 začíná 3. a poslední období jeho tvorby, charakteristické jeho odchodem do ústraní – smíruje se se životem a jeho díla z této doby nesou prvky jak komedie, tak tragédie (tzv. romance); r. 1613 divadlo Globe vyhořelo; zemřel r. 1616; celkem za svého života napsal 39 divadelních her, 154 sonetů, 2 dlouhé epické básně aj.; do celosvětového povědomí se jeho díla dostala až díky německým a francouzským překladům z 18. století; ZAJÍMAVOSTI: již za jeho života se vedly spory o autorství jeho děl (údajně nemohl být schopen vytvořit tolik děl za tak krátké období), které přetrvaly až do současnosti (spekuluje se o Francisu Baconovi, nejfantastičtější teorie hovoří mimo jiné o samotné královně Alžbětě); byl provázen kritikou ostatních (akademicky vzdělaných) dramatiků; údajně byl již za svého života znám také v českých zemích; žádný z jeho 3 potomků nerozvinul jeho rod

Vlivy na dané dílo:

odvěké příběhy tragické lásky dvou milenců – konkrétně například stará řecká tragédie Phiramus a Thisbé nebo epická báseň Tragický příběh o Romeusovi a Juliettě napsaná italským mnichem Bondellem a r. 1562 zpracovaná i v angličtině

Vlivy na jeho tvorbu:

smrt syna v 11 letech (pesimismus a tragičnost v tvorbě); Publius Ovidius Naso (čerpání z antiky); italská commedia dell'arte

Další autorova tvorba:

TRAGÉDIE: Othello, Král Lear, Macbeth, Hamlet; KOMEDIE: Zkrocení zlé ženy; Kupec benátský; Veselé paničky windsorské; POEZIE: Sonety

Inspirace daným literárním dílem (Film, dramatizace, aj.):

PŘEKLADY: Erich Adolf Saudek, Martin Hilský nebo Josef Václav Sládek; FILM: Romeo a Julie (film Itálie/VB; 1954); Romeo a Julie (film VB/Itálie; 1968) – režie: Franco Zeffirelli; hraji: Leonard Whiting, Olivia Husseyová, Laurence Olivier; hudba: Nino Rota + 2 Oscary a 2 nominace; aj. + mnoho dalších adaptací včetně hudebních verzí

Jak dílo inspirovalo další vývoj literatury:

hrou se inspiroval český spisovatel Jan Otčenášek ve svém díle Romeo, Julie a tma (vsazeno do období okupace Československa za 2. svět. války)

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

spolu s Hamletem patří Romeo a Julie k nejhranějším Shakespearovým hrám; i za jeho života byla tato hra velice populární

Aktuálnost tématu a zpracování díla:

vzhledem ke stále novým zpracováním této hry je jasné, že podobné téma je aktuální v jakékoli době

SROVNÁNÍ

Srovnání s vybraným literárním dílem:

Karel Hynek Mácha – Máj (stejná forma verše – blankvers; v české literatuře méně obvyklá)

tragédie - forma dramatu (divadelní hry) s převážně vážným obsahem (největší rozvoj ve starém Řecku a Římě); hl. hrdina je často vystaven konfliktu se svým vlastním osudem a nakonec umírá
renesance - umělecký sloh a historická epocha; 14.-17. stol.; zesvětštění (odklon od boha k člověku jako jednotlivci), individualismus, návrat k antice; kolébkou bylo italské město Florencie – poté rozvoj po celé Itálii a zbytku Evropy
alžbětinské drama - rozvoj na konci 16. stol. v Anglii za vlády královny Alžběty I.; podpora tvorby dramatiků, zejména těch univerzitně vzdělaných – Christopher Marlowe, Robert Greene, ale i William Shakespeare
commedia dell'arte - divadelní žánr založený na improvizaci; rozkvět v Itálii v období baroka (cca konec 16. stol.-1. pol. 17. stol.)